

**Висока школа-Академија СПЦ
за уметности и конзервацију**

Рајачићева бр. 2,
11080 Земун
Република Србија

ПРИГОВОР

на извештај Комисије за избор Милоша Пуача у звање доцента за
ужууметничку област ЦУ - Цртање

Поштовани, будући да је конкурс у коме сам ја био предложен (од стране комисије) на место предавача за предмете Цртање и Пластична анатомија оборен и у обновљеном конкурс у изабран кандидат Милош Пуач, имам да изјавим следећи приговор:

Од те прве, трочлане комисије у чијем су саставу били ванредни професор Бисенија Терешченко, као председник комисије, редовни професор Жељко Комосар и редовни професор Марко Лађушић, проф. Марко Лађушић је накнадно изузео своје мишљење. У том његовом допису он помиње „завидне уметничке биографије и знања“ других кандидата, као и став да нико од њих „не би био лош избор“ и тако намеће закључак да је једини лош избор управо изабрани, односно предложени кандидат, тачније ја. Такође каже да су моје референце „магловите“, ма шта то значило. Будући да сам био акредитован као предавач од стране истог Министарства од ког и он (а уједно и једини од кандидата и то у периоду од 2008.-2022. управо на предметима Цртање и Пластична анатомија, где ово друго није наведено у извештају) могу слободно и са озбиљношћу рећи да су његове компетенције по питању цртања и пластичне анатомије неупоредиво упитније. Који је разлог због чега почињем од проф. Марка Лађушића? Управо тај, што је у обновљеном конкурс у, са другом комисијом, изабран, односно предложен, кандидат Милош Пуач, кога је проф. Марко Лађушић заступао. Не видим, иначе, ништа спорно у томе да неко, на основу својих ставова и схватања, заступа неког као одговарајућег кандидата, али је питање који су то и какви ставови и схватања на којима заснива такву своју одлуку. Један од најнедопустљивијих ставова, поготово када је у питању Академија СПЦ, је његов коментар на помен мог учествовања на сликарским пленерима-симпозијумима и групним изложбама у Русији, под покровитељством министарства РФ, као и заједничког учешћа на истим, са академицима и носиоцима звања Заслужни уметник РФ. Такође је изразио негативан став и на само помињање Русије, као нешто апсолутно одвратно и одбојно.

Моје сликарство, о коме су се похвално изразили академици Руске академије уметности, угледни професори са Суриковског института, као и носиоци звања Заслужни уметник РФ, је за проф.Марка Лађушића, ни више ни мање, него „клич“. Овде се не ради само о односу према мени, већ, што је неупоредиво важније, о целом систему вредности и у оквиру њега реалистичком сликарству.

Овакав став се управо најбруталније коси и са изјавом Његовог Високопреосвештенства Митрополита бачког господина др Иринеја:

„Србија треба и мора да се доследно, најдоследније држи војне неутралности, али не треба, не мора, и на крају крајева, не може бити неутрална духовно, културолошки и цивилизацијски... Ми духовно, а затим и културолошки, цивилизацијски, што значи и историјски - припадамо православном Истоку, а не савременом Западу који се ни у теорији ни у пракси више не надахњује хришћанством.“

Од поменутих чланова прве комисије, проф. Комосар и проф.Терешченко, са Академије СПЦ, су врсни цртачи, а проф. Комосар стручан и у области пластичне анатомије, што је лако проверити, док проф. Марко Лађушић, себе тражи, пре свега, у некаквој апстракцији, која је по форми блиска дизајну текстила.

Наравно, он је имао право на своје издвојено мишљење, али необично бурно и острашћено реаговање после мог избора, инсистирање на обарању тог конкурса и, у другом наврату, избор његовог кандидата, призива форму проучавања затворених система, где се прати и повезује улазна са излазном реакцијом.

И да би се извукао правилан закључак, врло је важно овде сагледати још једну битну ствар, по питању цивилизацијско-културолошких сфера, а тичу се и Академије СПЦ.

Павле Флоренски упућује на то да треба посебну пажњу обратити на значење одређеног термина, како бисмо закључили на који начин и како неки народ, или они који говоре одређеним језиком, доживљавају одређени појам.

У оквиру наше православне културно-цивилизациске сфере, а у вези са уметношћу (умећем) пре свега су присутни следећи термини:

сЛИКарство, ЛИКовна уметност и ЛИКовност, што као основу има ЛИК, док би сама сЛИКа у ствари значило отисак с'ЛИКа. У неком дубљем смислу би то могао бити један од самих темеља иконопоштовања, Нерукотворени ОБРАЗ, јер он је дословно отисак с'ЛИКа.

Код Руса се ЛИКовна уметност каже изОБРАЗительное искусство. Тако, у оба случаја, имамо ЛИК и ОБРАЗ.

Надаље имамо живопис и ζωγραφική. Иако су овде у питању словенски и грчки, значење је исто, а као што Хамваш каже: „Темељ свега је светиња ЖИВОТА.“

Важно је нагласити да је реализам, као западни термин, у одређеном смислу, када је у питању сликарство – живопис, плеоназам.

Res, Rei на латинском значи ствар.Реализам упућује на то да је у питању сликање **створеног света**, дакле света који је и **видљиви и невидљиви**, а не како се обично, површно претпоставља само материјални свет.

Ово је посебно важно, да би смо из перспективе наше цивилизације сагледали оно што се назива апстрактно сликарство. „Постојање префикса је удаљење од принципа“, а само апстрактно сликарство је својеврсно самопотирање, које би отприлике могло да се преведе и као безлично-лично.

Стога се из перспективе тзв. апстрактног сликарства не може у православној културно-цивилизацијској сфери дефинисати сликарство, иначе добијамо случај ружног пачета и осећај да у сопственој кући постајемо туђи.

Његов корен(апстрактног сликарства) идејно није у протестантизму, у Енглеској Хенрија VIII, где се његови бискупи, свесно и отворено, позивају на рестаурацију воље Лава III Исавријанина, иконоборца.

То не само да је било очигледно у самом почетку протестантског, отвореног иконоборства, већ се накнадно манифестовало кроз јењавање сликарства и на неким континенталним територијама где се примио протестантизам.

У савременом свету, где многе религије - култови настављају да живе, имамо случај да њихови културно-цивилизацијски обрасци јењавају, а у њиховом простору паразитира протестантска цивилизацијско-(анти)културна матрица. У том стадијуму, протестантско иконоборство не делује фронтално и отворено, већ је развило свој посебан вид протестантског прикривеног профаног иконоборства, који кроз апстракцију, као његову материјализовану варијанту, покушава да обесмисли сликарство, тако што ће га „редефинисати“. Те промене је, попут „Ружног пачета“, односно замене категорија, у зачетку увидео и Х.К.Андерсен. Између осталог и кроз „Царево ново одело“.

На актуелним академијама постоји инфацираност профаним иконоборством, где неко са таквом дипломом и формално завршеним сликарством, уопште није сликарски квалификован, нити препознаје и уочава разлике у квалитету (реалистичког) цртежа и уопште сликарства. То не значи да, у оквиру осталих визуелних и примењених уметности, њихов рад, правилно класификован, нема своју тежину и вредност.

Што се тиче рада самог предложеног кандидата Милоша Пуача додаћу и следеће:

Оно што није јасно сагледано је карактер његовог цртежа, односно шта сугерише његов манир, како онај који смо имали прилику да видимо у току часа цртања, тј. испита цртачке вештине у првом кругу избора, тако и у оним радовима предложеног кандидата, који су доступни преко интернета. Линија је крута, „окоштала“ или пре рећи, недовољно развијена, па своје упориште тражи у грубим тракастим потезима, готово лењирског карактера и њиховим угаоним спојевима. Зашто ово напомињем?

Када желе да ми скрену пажњу на цртеже неког детета, обично прво питам да ли црта јапанске цртане филмове, аутомобиле и камионе или животиње и европске цртаће. Сваки од тих мотива носи одређени приступ и карактеристике и говори о стилу. Рецимо, јапански цртани ликови су сличног, оштрог карактера. Браде тих ликова су углови правих линија, као да се ради о неживом предмету, док у традицији европских илустрација, линеарни оквири који дефинишу лице су претапања двојних спирала, витичастих линија и сл.

У јеку рата на овим просторима, један француски генерал је посетио Републику Српску. Присуствовао је освећењу једне Црквице у селу у којем под титоизмом она није могла бити подигнута, да би је сада саградили мештани од својих прилога. Записао је: „ Црква мала и од скромних средстава, али **облик благ и смирује душу**. Када уђете у неку цркву, какве се данас граде на Западу, просто се запитате, када видите распеће, а где је кош?!? “

Истом таквом благошћу облика и линија одликује се и православни иконопис. Ако томе додамо и неку грубост ликова, у цртежима предложеног кандидата, површност њихових израза, а поврх свега, избегавање цртања очију и уместо њих, само стављања кратких цртица, добијамо нешто, што је не само по форми, потпуно супротно православном иконопису, већ му је и суштински и идејно директно супротстављено.

Чуо сам да предложени кандидат одлично зна теоретски део пластичне анатомије, у шта не изражавам никакву сумњу, али то је само сегмент предмета пластичне анатомије. Сама реч пластика, која се највише везује и за старогрчку, античку скулптуру, у преводу би значила обликовање. У том смислу додатно је упућивала и на префињеност обраде, пре свега мермерних скулптура . Само значење речи обликовање и облик, сугерише и облину. Управо та питома, изнијансирана префињеност претапања облика, на површини лица или тела, је била захтеван испит за највеће сликаре и вајаре кроз целу људску историју. Са друге стране, код поменутог кандидата, та финоћа у претапању облика, као што сам већ поменуо, у грубо угаоним спојевима, уопште не постоји.

Осим тога кандидат је предложен и за предмет цртање, на који се такође односи све горе речено.

P.S. Сматрајући да су основни, формални, услови конкурса са моје стране задовољени, самим тим што сам у три наврата акредитован од стране Министарства за предавача на предметима Цртање и Пластична анатомија, као и предмету Сликање портрета на мастер студијама, претпоставио сам да су тиме јасно обухваћене разне предвиђене активности наставника, па нисам појединачно наводио учешћа у обавезном организовању завршних изложби студената и сл. Што видим да се у извештају, код појединих учесника , наводи као засебна активност. Такође нисам наводио мноштво ствари, попут цртежа за дугометражни цртани филм „Цар Константин“ (cinnamon production) и др, па све до откупа мојих слика за музеје и галерије, што је мој формални пропуст , али не и суштински, пошто видим да то такође није био пресудан фактор при доношењу одлуке од стране комисије.

У Перлезу,
12.1.2026.
(30.12.2025. л.Г.)

С поштовањем,
Михаил Миле Кулачић

